

TYÖRYHMÄT/WORKING GROUPS

ABSTRAKTIT /ABSTRACTS

Lajienvälinen huoli ja hoiva (Room 309)

Työryhmän vetäjä: Kati Saarinen

Poliisihevoset sosiaalisessa mediassa: hevosen toimijuus ja lajienvälinen hoiva

Nora Schuurman

Turun yliopisto

nora.schuurman@utu.fi

Sosiaalisessa mediassa kerrotut tapahtumat ja kokemukset tekevät näkyväksi eläinten kanssa eletyn arjen, tulkinnat eläimistä yksilöinä ja toimijoina sekä sen, mikä ihmisten ja eläinten suhteessa kulloinkin on ainutlaatuista. Virtuaalinen vuorovaikutus ei kuitenkaan sisällä yksinomaan representaatioita ympäröivästä maailmasta vaan myös kokemuksia ja merkityksiä, joiden tuottamiseen osallistuvat sekä ihmiset että eläimet. Tämä koskee myös ratsupoliiseja ja heidän hevosiaan. Ratsupoliiseja käytetään sekä joukkojenhallintaan että luomaan myönteistä kuvaa poliisista. Vaikka joukkojenhallinnan tarve on vuosikymmenten mittaan vähentynyt, on hevosilla ollut näkyvä rooli mielenosoituksissa myös 2010-luvulla. Hevosten päätehtävä on kuitenkin PR-työ: hevosen selässä partioidessaan poliisi koetaan helpommin lähestyttäväksi kuin autossa istuessaan.

Viime vuosina ratsupoliisiyksiköt eri maissa ovat avanneet omia sivustojaan sosiaaliseen mediaan, mikä tuo poliisihevoset uudella tavalla yleisön ulottuville. Facebook-sivusta muodostuu yhteisö, jossa hevoset tulevat tutuiksi ja niiden edesottamuksia kommentoidaan tiiviisti. Hevoset esitetään sivuilla yksilöinä, joilla on omat tapansa ja persoonallisuuspiirteensä sekä myös omat ihailijansa.

Tässä esityksessä tarkastelen ihmisen ja hevosen suhteen sekä lajienvälisen hoivan performansseja Helsingin Ratsupoliisin Facebook-sivulla. Keskityn tutkimuksessani niihin tapoihin, joilla hevosten toimijuutta, lajienvälistä hoivaa sekä yleisön suhdetta poliisihevosiin sosiaalisessa mediassa tuotetaan. Lajienvälisen hoivan ilmeisin kohde on poliisihevonon itse, sekä arkisissa hoitokäytännöissä tallilla että kohtaamisissa hevosista kiinnostuneen yleisön kanssa. Ymmärrän hoivan kuitenkin laajasti siten, että siihen sisältyy huoli hoivan kohteesta myös etäisyyden päästä. Facebook-sivua seuraavien kommenteista erottuu välittäminen tutuiksi tulleista hevosista, niiden

arjesta ja niiden saamista hoidosta. Myös hevoset itse näyttäytyvät hoivan tarjoajina partiokierroksilla kaupungilla, vierailuilla vanhusten hoitokodeissa sekä luovuttaessaan verta eläinsairaalassa. Sosiaalisessa mediassa lajienvälisestä hoivasta rakentuu siten verkosto, jossa poliisihevosten virtuaalinen läsnäolo tuo oman lisänsä ratsupoliisien fyysiselle läsnäololle kaupunkikuvassa. Hevosten toimijuus tässä verkostossa on kaksitasoista: Yleisellä tasolla poliisihevoset osallistuvat lajienvälisen hoivan performanssiin ja tuovat ratsupoliisia lähemmäs kaupunkilaisia. Hevoset näyttäytyvät sosiaalisessa mediassa kuitenkin myös yksilöllisinä toimijoina, jolloin ne osallistuvat omalla toiminnallaan eläinsuhteen ja eläimyyden tuottamiseen sekä vahvistavat kokemusta monilajisesta kaupungista.

Tapporahan kohteesta luonnonsuojelun ikoniksi - verkot ja verkostot Norpan suojelukiistoissa

Lasse Peltonen, Minttu Jaakkola & Timo Vuorisalo

lasse.peltonen@uef.fi

Saimaannorppa on ollut 1970-luvulta alkaen Suomen luonnonsuojeluliiton tunnuseläin ja suomalaisen luonnonsuojelun symboli. Sen kanta kutistui kuitenkin vielä 1980-luvulla alimmillaan alle 150 yksilön. Vuonna 2017 norppia oli 360 yksilöä, mikä on synnyttänyt toiveikkuutta suojelun onnistumisesta, kun välitavoitteeksi on Suomessa asetettu 400 yksilöä vuoteen 2025 mennessä.

Esitys kuvaa hidasta ja jännitteistä historiallista kehitystä, jonka myötä aiemmin tapporahan kohteena ollut Saimaannorpasta on tullut suomalaisen luonnonsuojelun ikoni. Se erittelee norppakeskustelussa esitettyjä näkökulmia ja avaa kysymyksiä luonnonsuojelun linkittymisestä ihmisten elinkeinoihin ja ajanviettopoihin, omistusoikeuteen ja valtakunnan- ja paikallispolitiikkaan.

Norpan uhkana on tunnetusti jo pitkään ollut kalastus – erityisesti verkkokalastus. Kalastuksen rajoittaminen Saimaalla on ollut haastava ja yllättävän pahoin konfliktoitunut prosessi, johon on osallistunut hyvin laaja verkosto toimijoita. Suojelutyöhön pitkään osallistuneen haastateltavan sanoin: ”Saimaannorppa – tai sen säilyttäminen ja pelastaminen – on äärimmäisen haastava työkohte. Joskus verrattiin norppaa monivammaisiin potilaisiin, joita tulee autokolarista. On rikkoutuneita sisäelimiä, poikkimenneitä luita ja verenvuotoa. Saimaannorppaa ovat uhanneet monet uhkatekijät, joita ollaan pikkuhiljaa saatu hoidettua pois.”

Norpan suojelun tarina kertoo siitä, miten perinteinen suojelubiologiseen asiantuntijatietoon perustuva luonnonsuojelu on ajautunut vaikeuksiin ja tilalle tarvitaan monenvälistä verkostomaista ja yhteistoiminnallista yhteistyötä, joka edellyttää myös parempaa sidosryhmäyhteistyötä ja konfliktien hallintaa. Esitys pohjautuu tuoreeseen teokseen Saimaannorpan historiasta ja sosiaalisesti kestävästä luonnonsuojelun haasteista (Jaakkola, Vuorisalo & Peltonen 2018).

Lähde: Jaakkola, Minttu, Vuorisalo ja Lasse Peltonen (2018) Saimaannorppa ja ihminen: sosiaalisesti kestävästä luonnonsuojelun haasteista. Into kustannus, Helsinki.

Pienen juhlan paikka

Esitelmässä tarkastellaan sitä, voiko ihmisen ja koiran välistä suhdetta luonnehtia ”vuorovaikutteinen vastavuoroisuus”-käsitteen avulla (interactional reciprocity). Kyseinen käsite perustuu ihmisäidin ja -vauvan välisen suhteen tutkimuksiin (esim. Edward Tronick), joissa tavanomaisesti kehittyneen vauvan on havaittu odottavan äidiltään vastavuoroisia toimintoja vauvan aloittamiin toimintoihin. Vuorovaikutteista vastavuoroisuutta on testattu ns. Still-Face Test -kokeissa. Siinä vauva ja äiti leikkivät ensin yhdessä, sitten äitiä pyydetään olemaan reagoimatta vauvaan kolmen minuutin ajan. Äidin kasvot ovat kokeen nimen mukaisesti liikkumattomat.

Tavanomaisesti kehittyneet vauvat huolestuvat ja näyttävät vakavilta tai avuttomilta. Testiajan päätyttyä äiti palaa ennalleen. Hetken päästä osapuolten vastavuoroinen vuorovaikutus normalisoituu. Tässä esitelmässä tutkitaan koirien rohkeutta selvittävistä kokeista kerättyä videoitua tutkimusaineistoa (n=49), joissa koiran omistajaa pyydettiin olemaan passiivinen kahden minuutin ajan. Tuona aikana kokeeseen osallistuva koira sai liikkua vapaasti testitilana käytetyssä hallissa. Videot analysoidaan multimodaalisen keskusteluanalyysin keinoin. Metodien avulla tutkimusaineistosta tehtyjä havaintoja verrataan Still-Face Test -kokeiden tuloksiin.

Esitelmässä keskitytään yhden koiran ja omistajan väliseen suhteeseen. Omistajan ryhdyttyä olemaan passiivinen, lähtee koira tutkimaan testitilaa ja kierrettyään sen palaa takaisin omistajan luo. Koira tekee useita aloitteita koskettamalla omistajaa ja hakemalla omistajan katsetta. Koska koira ei saa mitään palautetta, muuttuu sen olemus epävarmaksi. Koiran tuottamat äännähdykset viestivät ensin turhautumista, sitten valitusta. Katseellaan koira tarkkailee vuoroin omistajaa, vuoroin videokuvaajaa sekä samassa tilassa olevaa kokeenjohtajaa. Testiajan päättymisen jälkeen omistaja ikään kuin ”herää henkiin”. Tämä hetki on koiralle pienen juhlan paikka. Kun koiran ja omistajan katset kohtavat,

muuttuu koiran olemus ja tunnetila surkeasta leikkisäksi. Koiran ja omistajan välinen vastavuoroinen vuorovaikutussuhde on palautunut.

Tutkimuksen havaintojen mukaan ihmisen ja koiran välistä suhdetta voidaan luonnehtia vuorovaikutteisen vastavuoroisuus -käsitteen avulla. Esitelmässä pohditaan havainnon merkittävyyttä laajemmin, esimerkiksi perustuuko koiran taito tunnistaa pyörtynyt ihminen vuorovaikutteisen vastavuoroisuuden puuttumisesta.

The challenge of critical animal studies (Room 404)

Panel chairs: Kadri Aavik & Kuura Irni

Encountering the non-human in feminist posthumanist theory: a critical reading

Salla Peltonen

Åbo Akademi

In this paper I discuss how distinctions such as the human/animal and the human/nonhuman are theorized and understood in post-humanist feminist scholarship and critical animal studies, and how ordinary language philosophy sheds light on the moral aspect of our relations to animals. Various CAS and post-humanist criticisms of the dichotomy of the human/animal and anthropocentric discourses in general, are often articulated as a question of politics, power and knowledge production, within the larger frame of a critique of the Western history of ideas. The political concerns articulated in this critique are important and need to be recognized. However, I argue, that part of the philosophical debates around concepts and distinctions such as the human/animal and the human/non-human within these fields also express certain epistemological commitments, preconceived notions (for example, about language and ethics), so called “epistemic habits” that are not always explicitly acknowledged or formulated, that affect ways in which critique, ethics and human and non-human encounters are thought of.

In this presentation I discuss Patricia MacCormack’s (2012) posthumanist ethics, in particular her concept of an ethical absolute abolition in relation to animals, as well as Mel Y Chen’s (2012) understanding of “queer animality” in relation to an example from ape language research, of an encounter between an animal (ape) and a human. I consider philosopher Pär Segerdahl’s experience of encountering Panbanisha, a bonobo in a laboratory where apes learn language (Segerdahl 2014,

2009). I discuss this example of life with an ape in an everyday context (the researchers and apes cook together, take walks in the forest, play games) in order to illuminate some of the different philosophical that emerge in feminist post- humanist theory and critical animal studies, arguing that this example of a apehuman continuum challenges many theoretical understandings, such as Mac Cormack's or Chen's but can also further extend some of their critical insights.

In conclusion I show that moral meaning or ethics are interrelated with the ways in which we think about language, meaning, and concepts. I show this through a discussion of human – animal differences and this encounter. I show how ways of thinking about these encounters in general terms, excludes the possibility of being open to the variety of ways in which human and animal life matter to us, and that notions of morality no longer belong to the human subject alone.

Empathy with(out) Others. Some Challenges of Adopting the Principle of Ethical Gradualism in a Nonhuman Context

Associate Professor, PhD Silviya Serafimova

Department of Ethical Studies (BAS)

The main objective of this paper is to demonstrate why instead of arguing for environmental and ecological justice, we can argue for intra- and intergenerational justice to both humans and other species. As one of the main reasons for adopting such an approach, I would point out that neither humans nor other species can be treated as homogenous moral subjects. This in turn requires not only clarifying what humans take responsibility for given groups of other species (or certain representatives of the groups in question), but also how this complex responsibility affects human and other species' generations in time. In this context, special attention is paid to the following issues. Firstly, I aim at analyzing why one of the crucial challenges in revealing the diverse relations between intra- and intergenerational justice derives from clarifying how humans could feel morally obliged to treat other species which can never become moral agents. I also examine how such a moral treatment requires clearly distinguishing between human and other species' vital needs when the latter are at stake. Secondly, I try to clarify why one of the possible solutions to the aforementioned dilemmas can be found in the critical use of the principle of ethical gradualism if it is coupled with cultivating a specific type of empathy.

Eläimet työssä: (Ei-)inhimilliset toimijuudet inhimillisen vapaa-ajan konteksteissa (Sali 312)

Työryhmän vetäjät: Mikko Äijälä, Minni Haanpää & José-Carlos García-Rosell

Saanko luvan kalatanssiin?

Vesa Markuksela

Yliopistonlehtori, Lapin yliopisto

vesa.markuksela@ulapland.fi

Vapaa-ajantutkimuksen kentällä kiinnostus ei-inhimillisiä elämyksiä kohtaan on lisääntynyt. Erityisesti tutkimus ihmistä ulommaksi on kasvanut, voimme puhua monilajisen (multispecies) tutkimuksen ilmiöstä.

Tutkimukset ovat peräänkuuluttaneet jopa laajemman 'eläin' ja 'ei-Inhimillisen' käänteen tarvetta yhteiskuntatieteissä (mm. Despret, 2004; Haraway, 2008). Nämä ovat arvokkaita puheenvuoroja, jotka haastavat valalla olevaa ihmiskeskeistä ajattelua tutkimuskentällä. Tämä puheenvuoro puolestaan jatkaa edellisiä, tarkastelemalla ihmisten ja ei-inhimillisiä kohtaamisia urheilukalastuksessa. Tämä tutkimuskohde tarjoaa hedelmällisen kontekstin teoretisoida (ei)inhimillistä toimijuutta. Vapaa-ajankalastus itsesään on yksi suosituimmista luontoharrastuksista Suomessa. Urheilukalastusharrastuskäytännötoteutus koskettaa ihmisiä, mutta erityisesti ei-inhimillisiä toimijoita kuten kaloja, vesistöä sekä kaikkia näitä ympäröivää säätä. Työn ja vapaa-ajannäkökulmista erityisesti kalastavan ihmisen ja kalan väliset 'työvuorot' ovat sumeita. Kalastus ei ole vapaa-ajantoimintana vain virkistystoimintaa, vaan usein vaivalloista ja työteliästä. Kalan näkökulmasta emme tiedä koskettaako kalastusajankohta sen vapaa- vai työaika. Tiedämme vain sen, että se työllistää, mutta on luonteeltaan niille palkatonta tekemistä.

Urheilukalastus on toimintaa, jossa on erilainen eettinen ja moraalinen koodisto kuin monissa muissa ihmis-eläinsuhteissa. Kalajahdissa kuolema on alati läsnä ja esillä. Kalastamisen tutkimuksessa voimmekin pohtia käytäntöön liittyvien ihmis-kala-osapuolien välisiä valta-asetelmia ja niiden mahdollisia epätasapainotiloja—onhan kalalla rajoittunut mahdollisuus olla osallistumatta kalastuskäytäntöön.

Tiedostaen kalalle aiheutetun ahdingon, väitän silti, että on tärkeää valaista tutkimuksen avulla sekä ihmisen että eläimen kehollisia ja aistillisia käytäntöjä sekä niihin liittyviä mahdollisia affekteja. Näin voimme tuoda pinnan alla elävää tutummaksi ja tykö—muuttaa ajatteluamme ja sen ohjaavaa toimintaa ’tasapuolisemmaksi’. Hyödyntämällä inhimillistä metaforaa esitän että, kalastusta voidaan pitää paritanssina (Markuksela & Valtonen, tulossa). Tanssina, jossa vuoroin ihminen, vuoroin kala vie. Se on tanssi, joka tapahtuu luonnon vesistön tanssisalissa ja jossa sää toimii tanssiorkesterina. Orkesterina, joka antaa tanssille sen rytmin ja temmon.

Huomioimalla sekä kalat että kalastajat tutkimus painottaa eläin-ihmiskohtaamisten molempien osapuolien kehollisuutta ja toiminnallisuutta. Näin se haastaa ihmiskeskeisen aseman ehdottamalla siirtymistä antropomorfismista kohti zoomorfismia—katsantoa, jossa kalastaja eläimellistetään kalan tanssipartneriksi. Metodillisesti nojaan käytäntöteoreettiseen aistietnografiaan (Markuksela 2013), jota on terävöitetty anthropology-zoo-genettiseen katsannolla (Despret, 2004). Metodi ammentaa myös aistillisesta, kehollisesta sekä mobiliteetti ja affekti kirjallisuudesta (Howes, 2005; Rodaway 1995; Gherardi 2018).

Hevosista hyvinvointia ? Sosiaalipedagoginen hevostoiminta sosiaalisen osallisuuden vahvistumisessa ja voimaantumisen luonnon hyvinvointivaikutuksia (Green Care) hyödyntäen

Tutkija: Pirja Peltomäki, tohtorikoulutettava, Itä-Suomen yliopisto (1.8.2017 alkaen)

VTM/Sosiaalityöntekijän Valviran pätevyys, FM, Sosionomi AMK, Kirjallisuusterapiaohjaaja, Sosiaalipedagoginen hevostoimintaohjaaja (SPHT®), Hevostenhoitaja YO

Yliopisto ja tohtoriohjelma: Itä-Suomen yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta, Sosiaalisten ja kulttuuristen kohtaamisten tohtoriohjelma, pääaineena sosiaalipedagogiikka Työn tarkoitus: Tieteellinen tutkimus/Väitöskirjatyö (artikkeliväitöskirja)

Väitöskirjani on laadullinen temahaastatteluihin perustuva tutkimus sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta sosiaalisen osallisuuden ja voimaantumisen näkökulmista hevostoimintaan osallistuneiden asiakkaiden narratiiveissa. Sosiaalipedagogisella hevostoiminnalla tarkoitetaan syrjäytymisen ehkäisyyn, sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen tähtäävää toimintaa. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu yksilön omaan kokemukseen, ja sen kautta oppimiseen ja asioiden oivaltamiseen. Toiminnan lähtökohtana on ihmisen ja hevosen vuorovaikutus sekä talliyhteisö. Kansainvälisesti tarkasteltuna se kytkeytyy läheisesti eläinavusteiseen terapiaan, nuorisotyöhön, sosiaalityöhön ja kasvatustieteisiin, joiden yhteyteen se sijoittuu Espanjan ja

Latinalaisen Amerikan yliopistoissa tai Coloradossa Denverin yliopistossa Yhdysvalloissa. Green Carella tarkoitetaan ammatillista ja vastuullista toimintaa, jossa hyödynnetään luonnon kuntouttavia ja ennalta ehkäiseviä vaikutuksia.

Tutkimuskysymyksiä ovat: miten hevostoiminta rakentaa subjektiivista hyvinvointia ja elämän merkityksellisyyttä asiakkaiden kokemana osana kuntoutusta? Miten ja millä tavoin luonnon hyvinvointivaikutukset tulevat esille osana subjektiivista hyvinvointia asiakkaiden narratiivisissa kertomuksissa? Millaisia merkityksiä asiakkaat antavat hevostoiminnalle ja eläinavusteiselle työskentelylle? Miten hevosen ja ihmisen välinen työsuhte muotoutuu ja millaisia merkityksiä se sisältää asiakastyössä? Hevonen on yrittäjän/työntekijän tärkeä työpari ja läheisin työkaveri. Mistä näkee milloin hevosen oma hyvinvointi kärsii tai kuormittuu työssä, miten siihen vastataan ja millaisia vaatimuksia eläimelle asetetaan? Aineiston analysoinnissa hyödynnetään narratiivisia tutkimusmenetelmiä, joissa kohdistetaan huomio kertomuksiin tiedon välittäjänä ja rakentajana. Tällä hetkellä olen suorittanut kolme teemahaastattelua (kaksi asiakkaille ja yhden työntekijälle), joiden tulosten alustava kooste tullaan julkaisemaan Vaasan yliopiston Green Care –artikkelikokoelmajulkaisussa keväällä 2019. Olen myös itse toteuttanut ja pilotoinut sosiaalipedagogista hevostoimintaa käytännössä projektityöntekijänä ESR/THL Työhön kuntouttava Green Care Etelä-Suomessa –hankkeessa 2014 Sipoon kunnassa, ja ennaltaehkäisevässä lastensuojelussa osana Hope-hanketta Talman Tallilla Sipoossa.

Työn ja tutkijan esittely videona: https://www.youtube.com/watch?v=NMnu_RBcZYM

Koulussa hevosten kanssa – yhteisöllisyyttä ja dialogisuutta rakentamassa

Jemina Pietilä-Gros

Lapin yliopisto

jempieti@ulapland.fi

Hevosten työnkuva on laajentunut kouluun. Hevoset työskentelevät opettajan työparina tai osana vertaisryhmää. Toiminnan lähtökohdat ovat oppilaslähtöisiä, jolloin tavoitteena on oppilaiden sosiaalinen tai kognitiivinen oppiminen. Hevosavusteisuutta koulussa käsittelevässä väitöstutkimuksessani olen kiinnostunut muuan muassa siitä, millaisia rooleja hevosilla on yhteisöllisyyden ja dialogisuuden rakentamisessa oppilasryhmän kanssa.

Ensimmäisessä osatutkimuksessani kahdelle lappilaiselle koululuokalle (n=30 12-14 -vuotiasta oppilasta) järjestettiin kolmipäiväinen hevosprojekti. Projektin kasvatuksellisena tavoitteena oli tukea luokkien sosiaalista kanssakäymistä ja yhteisöllisyyttä hevosten avustuksella. Oppilaiden tavoitteena oli saada hevoset tuntemaan itsensä huomioituiksi ja olonsa turvalliseksi isossa ihmisryhmässä. Hevosprojektin aikana tutustuttiin hevoslauman elämään ja harjoiteltiin vuorovaikutusta hevosen kanssa. Oppilaat viettivät aikaa hevoslaumassa, harjoittelivat hevosten hoitamista sekä tekivät hevosten kanssa tehtäviä agility-radalla. Hoito- ja agility-työskentelyt tapahtuivat ryhmissä, joissa oli 3-5 oppilasta ja yksi hevonen.

Tutkimuksen metodologinen viitekehys oli design-perustainen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin havainnoimalla, haastatteleamalla ja valokuvaamalla. Aineisto analysoitiin teemoittelemalla. Hevosten huomioiminen subjektina mahdollisti uudenlaisten dialogitaitojen harjoittelun oppilasryhmän sisällä. Sekä oppilaat että hevoset tekivät aloitteita dialogisesti. Hevoset toimivat toisena, jolloin oppilaat tarkastelivat hevosyhteisön toimintaa yhteisön sisä- ja ulkopuolella. He harjoittelivat yhteisöön liittymistä ja kutsumista hevosten ehdoilla. Hevoset kertoivat ajatuksistaan eleillään, mikä vaikutti oppilasryhmien toimintaan.

Lajienvälinen hyöty/Inter-species usefulness (Room 309)

Työryhmän vetäjä: Otto Latva

Eläimiä lääketieteen ja tautien historiassa

Elina Maaniitty, tohtorikoulutettava

Turun yliopisto/Helsingin yliopisto

elina.maaniitty@helsinki.fi

Tautien historiaa tutkittaessa eläimet ovat harvemmin kiinnostuksen kohteina. Parhaimmillaankin eläimiin kiinnitetään yleensä huomiota sellaisten tautien aiheuttajina tai kantajina, jotka ovat vaikuttaneet ihmisiin. Kuuluisin esimerkki on paiserutto ja siihen leimallisesti yhdistetyt mustarotat; niin sanotun Mustan surman johdosta yhteen eläinlajiin on liitetty runsaasti konnotaatioita likaisuudesta, pahuudesta ja vääjäämättä lähestyvistä vaarasta.

Monilla eläimillä on kuitenkin ollut monisyisempi rooli lääketieteen ja tautien historiassa. Käärmeitä on toisaalta pelätty myrkyllisen pureman pelossa, toisaalta taas ne ovat myrkkynsä hyödyllisten

ominaisuuksien perusteella päätyneet lääketieteen ja farmasian symboleiksi. Lehmillä ja lehmärokolla oli keskeinen merkitys isorokkorokotteen kehittämisessä ja siten isorokon hävittämisessä. Toisinaan eläimiä on myös suoranaisesti pidetty lääkkeenä, mistä kiinnostava esimerkki on espanjankärpäsena tunnetun kovakuoriaislajin antiikista viime vuosisadalle jatkunut käyttö yleisenä aineisosana farmasiassa. Useat eläinlajit ovat myös joutuneet lisäämään tietoa anatomiasta ihmisten ruumiinavausten ollessa kiellettyjä tai vaikeasti järjestettävissä. Kissojen suosio lemmikkeinä taas liittyy suoraan jrsijöiden levittämien tautien ehkäisyyn.

Ihmisten ja eläinten läheiset suhteet ja esimerkiksi esiteollisessa Suomessa tyypillinen asuminen samoissa tiloissa talviaikaan näkyvät nekin tautihistoriassa. Eläinten siirtyminen alueilta toisille ihmisten mukana on niin ikään vaikuttanut paikallisiin tautiympäristöihin, ja ihmisten levittämät ja kantamat taudit puolestaan voivat olla vaaraksi monenlaisille eläimille. Eläinten taudit, joista ei ole välitöntä vaaraa ihmisille, herättävät harvoin kiinnostusta, ellei kyse ole lemmikkieläimistä, elinkeinojen vaarantumisesta tai erityisen sympaattisina pidettyjen eläinlajien sairastamisesta. Rabies, karjarutto ja nautatuberkuloosi ovat tunnettuja ja runsaasti tutkittuja tauteja, kuten myös globaalia huolta aiheuttaneet lintu- ja sikainfluenssa.

Kirppuihin, täihin ja punkkeihin on viimeaikaisessa tutkimuksessa kiinnitetty yhä enemmän huomiota tautien levittäjinä. Näissä yhteyksissä kuitenkin unohtuu helposti, etteivät eläimet ainoastaan levitä tautia ihmiseen; esimerkiksi ruttobakteerista kärsivät myös kirput ja jrsijät, hyvin eri tavoin.

Animal Sacrifices in the Mari Traditional Religion

Aune Kämäräinen, M.A

University of Turku, Finland

E-mail: aune.kamarainen@kolumbus.fi

The Mari are a Finno-Ugric group living in Central Russia. Mari language belongs to the Finno-Ugric language family. The main part of the Mari live at the bend of Volga river in Mari republic. There are about 600 000 Mari living in Russia (former Soviet Union) and about 200 000 of them in Mari republic. After Russia conquered their area and joined it to Russia in 16 th century Mari people were

converted to Orthodox religion by force. Their ancient Nature religion was swept away. During the Soviet time both traditional religions and Christianity were repressed. But they did not disappear.

After Soviet Union collapsed at the beginning of 1990's the Nature religion revived. Its main contents are the prayer ceremonies held in holy groves managed by their "priests" (kart). Offering animals (sheep, geese, chickens, even horses) is the central part of the rites.

Finnish ethnographers visited the Mari regions in the 19th century and studied and reported of the Nature religion. Till 1990's it was believed that it was forgot and does not exist any more. But the researchers of today soon noticed that this ancient belief had survived.

The presentation tells about the Mari Nature religion in practice today. It handles the history and background of offering animals in the prayer ceremonies, the believes and practices included, and the role of the offer priest, the Kart. Pagan folklore and Christianity are often mixed in the minds of the common people in these syncretic celebrations. There is a contradiction between Orthodox church and Paganism among the Mari. The Orthodox do not accept offering animals.

The presentation is based on the literature about the subject, recent studies and my field work including interviews with the karts in Mari republic. There are photos of the ceremonies.

Abstract: Shifting perspectives on honey bee

Mia Mäkelä — misumak@utu.fi

Turku University /Cultural History

Humans have shared co-existence with honey bees (*Apis Mellifera mellifica*) for thousands of years. Some researchers assert that we can thank the honey bee for the brain development of our species, which has been connected to honey eating. Nevertheless, honey bee is often left in the shadows, when we discuss shared history with other species. I will present the results of my research on the relationship Finns share with honey bee, from cultural historical perspective. I will focus on the discussion that went on in Finnish newspapers in the middle of the 19th century, when honey bee, then alien species, was marketed to Finns. The writings had national romantic tone, as the folk poetry in Kalevala gave the assumption that honey bee belonged to us since times immemorial. I will focus on the way the agency of the honey bee was recognized and discussed before the rise of the paradigm of science.

This session is based on my MA-thesis for Turku University Cultural history-department, due to be published in 2019. (Simultaneously I'm in the process of making a video work on a new, more eco-centric perspective on honey bees, due to be published also in 2019. The video is funded by Kone Foundation and Niilo Helander Foundation.)

The challenge of critical animal studies (Room 404)

Panel chairs: Kadri Aavik & Kuura Irni

Intertwined Challenges - Literary Studies, Critical Animal Studies and Vegan Studies

Lotta Luhtala

Junior Researcher

The Changing Environment of the North. Cultural Representations and Uses of Water (CEN)

University of Eastern Finland

In developing a new theoretical and methodological approach, which I call Vegan Readership (vegaanilukijuus in Finnish; Luhtala 2017), I have come across some particular challenges. They arise from the interdisciplinary nature of my Ph.D. dissertation, especially when it comes to combining Literary Studies, Critical Animal Studies and Vegan Studies. These challenges culminate in research interests that may seem incomparable on the surface – real animals and fictional animals on the one hand and in balancing between anthropocentric and zoocentric focuses, on the other. In this presentation I will be mapping out these intertwined theoretical and methodological challenges and possibilities.

(1) Firstly, I will explain how Critical Animal Studies and Vegan Studies challenge the traditionally anthropocentric field of Literary Studies and Narrative Theory.

(2) Secondly, I will elaborate what kind of challenges arise from the possible conflicts between textual and contextual, intertextual and extratextual, and real-life animals and fictional animals.

(3) Thirdly, I will also touch upon what kind of challenges or strengths combining Critical Animal Studies and Vegan Studies poses with my research.

With these three aspects I want to show how, in the context of my research, Critical Animal Studies is both challenging the other two disciplines and simultaneously being challenged by the other two.

This happens on theoretical and methodological levels but also on material and semiotic levels –thus making their mutual and intertwined relations dynamic and interesting.

I will demonstrate these aspects with *The MaddAddam* trilogy by Margaret Atwood, which represents Northern vegan themed narrative fiction. The trilogy situates itself within the context of the changing environment and the climate crisis of the storyworld, where veganism and animal ethical issues play a central part.

Keywords: Vegan Studies, Critical Animal Studies, *The MaddAddam* Trilogy, Literary Studies

What do we say when we lose a pet? A comparative study of language use in pet and human bereavement

Minna Lyons and Gayle Brewer,

University of Liverpool

Companion animals play a fundamental role in our lives, often supplementing or even replacing human-human interaction (Veevers, 2016). It is not surprising that losing a pet can be as devastating as losing a close friend or a relative (Williams & Green, 2016). However, pet loss is different to human loss in that the owner often has to make a decision about ending the animal's life by euthanasia. Further, there may be lack of support for people who have lost a pet, as the society does not acknowledge that pet loss may be a traumatic experience. Therefore, the bereavement is often coloured by feelings of shame and isolation (Hess- Holden et al., 2017). In the present study, we are interested in understanding the differences between pet and human bereavement through the use of language.

On-line support groups provide invaluable information to researchers who are interested in experiences of pet bereavement (Hess- Holden et al., 2017). In this study, we analyse the language use of people who are seeking support in an on-line community after losing a pet, relative, or a friend. We aim to collect 100+ posts from open access on-line forums for pet bereavement, and compare them to language use in people who have posted on human- bereavement forums. We will be using the Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC, Pennebaker et al., 2001) in analysing differences in word categories related to emotionality, social relationships, thinking styles, and mental health. The results will bring further light to the experience of losing a pet, and the differences and similarities to human bereavement.

Stories of Rescue Cat Neutering: Narratives as an Affective and Rhetorical Means of Welfarism

Milla-Maria Joki

Masters student

Gender Studies, University of Helsinki

After the rise of social media, animal welfare associations have gained a relatively accessible tool that enables them to actively report of cats who live outdoors and reproduce uncontrollably. SEY (the Finnish Federation for Animal Welfare Associations) has estimated that in Finland, at least 20 000 cats are abandoned by humans or otherwise in need of help annually, however, numbers are expected to be on the rise. Associations and media outlets have dubbed the chronic circumstance as a cat crisis. In 2018, associations initiated a campaign called #MIAUtoo, referring intertextually to the global #metoo movement. One of the main purpose of the campaign is to raise funds that enable the associations to neuter feral cats. Associations also pursue to raise awareness of neutering and the consequences of feline reproduction in a country that is inhabitable for cats during cold winter months.

In this presentation, I explore how Finnish animal welfare associations utilise narrativity as a method of affecting people's attitudes towards cat neutering. I read my research material's narratives as stories that explicitly seek to persuade their audience and, therefore, serve a rhetorical purpose. Drawing from Sara Ahmed's and Susanna Paasonen's thought, I especially examine the role of affects and resonance in the stories. I also pay attention to gendered implications in my material as well as in the history of companionship between cats and humans. Finally, I will critically juxtapose the differing discourses of animal rights and animal protectionism with the cat crisis context. I have gathered the research material from the Facebook pages of Finnish animal welfare associations.

The presentation is based on my ongoing Master's thesis, which is due to be finished during spring 2019.

Eläimet työssä: (Ei-)inhimilliset toimijuudet inhimillisen vapaa-ajan konteksteissa
(Room 312)

Työryhmän vetäjät: Mikko Äijälä, Minni Haanpää & José-Carlos García-Rosell

Eläimen toimijuuden monet merkitykset koiraharrastajia palvelevassa
matkailuyrittäjyydessä

Hanna-Mari Ikonen

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Tampereen yliopisto

hanna-mari.ikonen@tuni.fi

Esittelen päättynyttä tutkimusta, jossa tarkastelun kohteena olivat koiraharrastajia palvelevat, harrastuksestaan tai halutusta elämäntavastaan työtä tehneet yrittäjät. Nämä toimivat maaseutualueilla ja tarjosivat majoitus-, ruoka- ja koulutuspalveluita koiran kanssa matkustaville ryhmille ja yksittäisille kävijöille. Pohdin, miten eläimen toimijuus voidaan nähdä kyseisessä yritystoiminnassa. Ensinnäkin eläin on affektiivisella olemassaolollaan vaikuttanut siihen, että ihmiset ovat tehneet uudessa taloudessa harrastuksestaan työtä (yrittäjät) ja ryhtyneet ostamaan yrittäjien myymiä palveluita (asiakkaat). Näitä kuvauksia eläimen vaikutuksesta työtä koskeviin päätöksiin on paljon haastatteluaineistossa. Toiseksi koira säätelee loman tai koulutustilanteen kulkua tilanteisesti lukemattomin tavoin, esimerkiksi siinä, miten toisilleen puolitutut ihmiset sijoittuvat ja toimivat yhteismajoituksessa tai miten periaatteessa ennalta suunniteltu koulutustilanne tosiasiasa etenee. Etnografisella havainnoinnilla saa kiinni näistä tilanteista.

Tutkimuksessani en tuolloin pohtinut minua sittemmin kiinnostanutta seikkaa: sitä, miten kietoutuvat yhteen koiraharrastuksen affektiivinen merkitys ihmisille, aktiivisen ja lajinomaisen tekemisen tarjoaminen koiralle harrastusten kautta, ihmiskeskeisen harrastamisen mahdollinen stressaavuus koiralle sekä koirien kanssa harrastamisen ”turhuus” ja suoranainen ympäristölle aiheutuva vahingollisuus. Tutkimuksessa sen paremmin kuin julkisessa keskustelussakaan nämä aiheet eivät useinkaan kohtaa vaan asettuvat toisiaan vastaan ja tapahtuu ohipuhunutta. On heitä, joiden mielestä lemmikkikoirat ovat turha ylellisyys, turvallisuusriski ja ympäristökuorma. On heitä, joiden mielestä ihmisten keksimillä harrastuksilla viedään eläimen toimijuus. Lisäksi on heitä, joiden mielestä koiran ja ihmisen yhteiselon positiiviset puolet ylittävät kiistatta mahdolliset haitat. Inspiroituneena Donna Harawayn ongelman kanssa elämisestä (staying with the trouble) pohdin – joskaan en pääse pitkälle

– sitä, miten ongelmallisistakin asioita voitaisiin keskustella sisäpiiristä käsin, eläinten affektiivista merkitystä ihmisille kieltämättä. Eläinten toimijuus on keskeinen osa kaupallistuneen toiminnan viehätystä. Voiko toimintaa harjoittaa kestäväällä ja ei-inhimillisistä toisia kunnioittavalla tavalla?

Vuorovaikutusta ja tietämistä rekikoirien kanssa

Mikko Äijälä

Pohjoiset kulttuurit ja kestävä luonnonvarapolitiikka –tohtoriohjelma, Lapin yliopisto

mikko.aijala@ulapland.fi

Esitykseni käsittelee oman väitöstudiumukseni metodologiaa. Tarkastelen sitä, millä metodologisilla keinoilla voidaan paremmin tuoda näkyväksi rekikoirien aktiivinen osallistuminen tutkimusprosessiin. Rekikoirat ovat yksi Lapin matkailun symboleista, jotka liikkuvat kesyyden ja villiyden, kulttuurin ja luonnon, rajalla. Matkailuun liittyvien puhetapojen osoittamassa paikassa ne ovat liian eläviä ollakseen pelkkiä symboleja, liian kotoisia ollakseen vilttejä ja liian vilttejä ollakseen lemmikkejä. Rekikoirilla on kyky liikuttaa matkailijoita ja matkailutoimijoita sekä konkreettisella että affektiivisella tasolla. Ne ovat myös itse tuntevia olentoja. Donna Harawayn (2003; 2008) ajattelun mukaisesti rekikoirat ovat toimijoita, jotka ovat kehittyneet ja kehittyvät edelleen yhdessä ihmisen kanssa. Koirien toimijuus on tilanteista kietoutuen historiaan, kulttuuriin ja valtasuhteisiin, sekä diskursiivista ja materiaalista. Lapin matkailun kärkituotteina toimivat koiravaljakkoajelut mahdollistuvat tai tulevat mahdottomiksi, kun eri toimijat, koirat mukaan luettuna, muuttavat omaa toimintaansa tilanteisesti ja muodostavat lajienvälisen kollektiivin.

Toimijuus ilmenee liikkeen kautta. Maiseman elementit saavat suuren osan merkityksestään vieraslajisten eläinten kautta, sillä oma ruumiinrakenteemme ja liikkeemme maisemassa ovat hyvin rajallisia. Jäljittelemme myös teknologian avulla eläinten liikkumista. Rekikoirien liikkuminen välittyy muun muassa valjaiden, vetoliinon ja reen rakenteiden kautta reessä istuviin ihmisiin. Liikkumisellaan koirat myös ilmaisevat, haluavatko ne tehdä tuttavuutta ihmisten kanssa vai eivät. Lajienvälinen yhteistoimijuus ei siten synny ja tapahdu eläinlajien erityispiirteiden abstraktina ymmärtämisenä vaan kehon liikkeen kautta. Liikkuminen on keino pyrkiä ylittämään ihminen/eläin-dikotomia. Tim Ingoldin (2011) mukaan liikkuminen on ihmiselle ja eläimelle yhteinen olemisen tapa ja oleminen on aina ”maailmassa olemista”, joka on paikantunutta ja sidoksissa maisemaan.

Lähestymistapa vaatii metodologisia keinoja, joiden kautta sekä havainnoijan että havainnoitavan liikkuminen ja kehollisuus kietoutuvat toisiinsa lajienväliseksi ilmaisuksi. Metodologiani pohjautuu

monilajiseen etnografiaan ja hyödynnän erityisesti liikkuvaa kuvaa, jonka avulla on mahdollista tallentaa ja tulkita lajienvälistä vuorovaikutusta. tarkoituksena on tuottaa näkökulmia siihen, miten eläimen toimijuus ilmenee ihmisen ja eläimen vuorovaikutustilanteissa ja mitä toimijuus tuottaa matkailutoimintaan. Tarkastelun kohteena on myös se, miten voimme ymmärtää ja tuottaa tietoa matkailutoiminnasta rekikoirien kanssa yhdessä. Lähtökohtana ei ole oletus lajienvälisen toiminnan jaetusta tarkoituksenmukaisuudesta vaan mahdollisten tiedon, käytäntöjen ja siten kulttuurin muotojen olemassaolosta. Kuvaamisessa ja havainnoinnissa tulen keskittymään rekikoirien, matkailijoiden ja yrityksen työntekijöiden kohtaamisiin sekä tarhalla että valjakkoajelujen aikana.

Understanding of performativity and embodied tourism experiences in animal-based tourism

Minni Haanpää, PhD, University of Lapland

José-Carlos García-Rosell, PhD, University of Lapland

Tourism experiences are lived and performed through the body. Embodiedness and performativity are central concepts in understanding how we experience different tourism environments. In this chapter, the aim is to reflect on these concepts through empirical data on animal-based tourism experiences in Finnish Lapland, namely dog-sledding experiences.

The concept of the body in tourism was introduced by Veijola and Jokinen in 1994 and it has since then gained solid attention in tourism studies. The theoretizations of the body draw attention to its cultural, material and sensuous qualities that are always in the state of becoming. Tourism experiences are created through the bodies of different actors moving in, to and between different tourism spaces. As Vannini (2015) states, performativity puts focus in action: what is done and what is not. The moving bodies perceive spaces in particular ways that are also connected to the materialities and temporalities of those particular spaces but also the spaces experienced before.

We demonstrate the performativity and embodiedness of tourism experiences through observational and autoethnographic data on dog-sledding experiences. Dog-sledding is one of the most popular tourism activities in Finnish Lapland. It engages the tourists into an experience where different bodily and performative skills are needed in relation to interacting with the dogs and other tourists, coping

with winter conditions and driving the sled. Through these embodied performances memorable tourism experiences are co-created.

Kriittisen eläintutkimuksen haaste (Sali 309)

Työryhmän vetäjät: Salla Tuomivaara & Saara Kupsala

ELÄIMEN ARVOTTAMINEN TUOMIOISTUIMESSA

Tarja Koskela

OTT, post doc -tutkija

Itä-Suomen yliopisto

tarja.s.koskela@uef.fi

Säätämällä eläimen kaltoinkohtelu laissa rangaistavaksi teoksi, on haluttu vahvistaa käsitystä teon vääryydestä ja moraalittomuudesta. Rangaistus on rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen. Periaate siis on: mitä törkeämpi teko, sitä ankarampi rangaistus.

Juridiikka on enemmän tai vähemmän tekniikkaa, mutta se on myös enemmän tai vähemmän avoimesti moraalista. Oikeutta ja moraalialia ei olekaan mahdollista erottaa toisistaan. Juuri rikosoikeuden alueella moraalilla on kaikkein ilmeisin luonne. Rangaistusjärjestelmällä on osaltaan moraalialia ylläpitävä vaikutus. Tuomioistuimessa tuomari toimii ratkaisuja tehdessään moraalialisena subjektina vastaten teon arvottamisesta, toisin sanoen päättää siitä, mikä on arvokasta ja mikä vähemmän arvokasta.

Suomen rikoslakiin lisättiin 1.3.2011 eläinsuojelurikoksen törkeä tekomuoto ja samalla muutettiin eläintenpitokiellon sääntelyä. Eläinsuojelurikoksesta voidaan tuomita rangaistuksena sakkoja tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Törkeästä eläinsuojelurikoksesta sen sijaan seuraa aina vankeusrangaistus, vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta. Siten sillä, arvotetaanko teko törkeäksi eläinsuojelurikokseksi vai ns. tavalliseksi eläinsuojelurikokseksi on suuri merkitys teosta tuomittavan rangaistuksen osalta. Törkeän eläinsuojelurikoksen seuraamuksena on lähtökohtaisesti aina määrättävä eläintenpitokielto. Vastaavaa lähtökohtaa ei ole tavallisen eläinsuojelurikoksen

osalta. Lisäksi pysyvän eläintenpitokiellon yhtenä kriteerinä on eläinsuojelurikoksen törkeä tekemuoto.

Tuomioistuimet ovat antaneet vuosina 2011–2018 yhteensä 41 lainvoimaista tuomiota, joissa henkilö on tuomittu yhdestä törkeästä eläinsuojelurikoksesta.¹ Näiden lisäksi on em. ajanjaksolla annettu 31 tuomiota, jossa syyttäjä on syyttänyt henkilöä törkeästä eläinsuojelurikoksesta, mutta tuomioistuin on katsonut teon täyttävän ainoastaan perustekomuodon, eläinsuojelurikoksen, tunnusmerkistön. Näissä tuomioissa tulee esiin juuri se, miten tuomioistuin on arvottanut eläimelle aiheutetun tuskan ja kärsimyksen eri tavalla kuin syyttäjä. Esityksessäni tarkastelen törkeiden ja tavallisten eläinsuojelurikostuomioiden eroja ja erityisesti viimeksi mainittuja 31 tuomiota.

1. Sen lisäksi käräjäoikeudet ovat antaneet 12 tuomiota, jossa on tuomittu törkeän eläinsuojelurikoksen lisäksi myös muista teoista. Lukumäärä voi todellisuudessa olla isompi, koska Oikeusrekisterikeskus poimii tapaukset ankarimmin rangaistavan tekonimikkeen mukaan.

Luonto politiikan pelikentällä

Merikotkan suojelukeskustelu 1900-luvun alussa

Meeri Kataja ja Simo Laakkonen 1

Vuonna 1959 englantilainen luonnontieteilijä ja kirjailija C. P. Snow piti Cambridgen yliopistossa myöhemmin kuuluisaksi tulleen esitelmän, jossa hän esitti ihmistieteiden ja luonnontieteiden eriytyneen brittiläisessä yliopistomaailmassa niin kauas toisistaan, että ne muodostivat kaksi erillistä kulttuuria, mikä vaikeutti oleellisesti yrityksiä ratkaista maailman ongelmia. Yhtäällä ihmistieteissä oli pitkään oltu sokeita luonnon ja luonnontieteen vaikutuksille ja toisaalla luonnontieteissä oli pysytty yhteiskunnallisen keskustelun ulkopuolella. Snow'n näkemykset käynnistivät aikanaan kiivaan keskustelun, joka on sittemmin jatkunut akateemisessa maailmassa. Tässä artikkelissa tarkastelemme C.P. Snow'n teesiä suomalaisen ympäristöpolitiikan lähihistorian näkökulmasta. Merikotkaa koskenut tutkimus ja keskustelu on käytännössä kohdistunut merikotkakannan aallonpohjaan 1960- ja 1970-luvun taitteessa, sitä seuranneisiin suojelutoimiin ja kannan viimeaikaiseen toipumiseen. Tässä ehdotettu esityksemme tarkastelee poikkeuksellisesti Suomessa 1900-luvun alussa käytyä merikotkan suojelukeskustelua.

Petolintujen nähtiin pitkään kuuluvaan niin sanottuihin anomalisiin, poikkeaviin, ravinnoksi kelpaamattomiin vahinkoeläimiin. Ruotsissa vuoden 1741 kuninkaallinen asetus teki kaikista petolinnuista lainsuojattomia ja sen myötä myös kotkista alettiin maksaa tapporahaa. Tässä tapaustutkimuksessa käymme läpi Suomessa 1900-luvun alussa käytyä keskustelua siitä, tulisiko harvinaistunut merikotka rauhoittaa vai ei. Tapaustutkimuksemme keskittyy kyseisen keskustelun kahteen pääosapuoleen; metsästäjiin ja luonnontieteilijöihin. Tarkastelemme näiden ryhmien näkemyksiä ja toimia aikakauden yhteiskunnallisten valtasuhteiden näkökulmasta. Erityisen kiinnostuksen kohteena on kysymys siitä, miten luonnontieteellisen ymmärryksen ja petolintujen yhteiskunnallisen aseman muutos vaikuttivat merikotkan moraaliseen luokitteluun vahinkoeläin-hyötyeläin-jatkumolla ja sen lainsäädännölliseen asemaan.

1 VTK Meeri Kataja, poliittinen historia, Helsingin yliopisto (meeri.kataja@helsinki.fi); VTT, dosentti Simo Laakkonen, kulttuurintuotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma, Turun yliopisto (simo.laakkonen@utu.fi).

Eläimet sosiologian historiassa - onko sosiologia koskaan hyväksynyt ihmisen eläimyyttä?

Salla Tuomivaara

YTT, Tampereen yliopisto

sallatuomiva@gmail.com

Tutkin väitöskirjassani sosiologian eläinkäsityksen kehittymistä ja syitä eläinten näkymättömyydelle sosiologian perinteessä. Voimakas eronteko ihmisen ja muiden eläinten välillä on ollut keskeinen osa sosiologista ajattelua vuosikymmenten ajan. Sosiologinen eläintutkimus on toistuvasti kiinnittänyt huomiota eläinten ulossulkemiseen, mutta eläinten näkymättömyyden syitä on tutkittu vain vähän.

Väitöstutkimuksessani keskityin kahden varhaisen sosiologin, Émile Durkheimin ja Edvard Westermarckin teksteihin. Tutkin eläinten merkitystä heidän teksteissään, sitä miten eläimiä niissä käytetään ja mihin eläimiä tarvitaan heidän sosiologisissa teorioissaan. Tarkastellessani eläinten ja ”eläimen” merkitystä sosiologisen teorian muotoutumisessa päädyin analysoimaan myös sosiologista näkemystä ihmisestä ja ihmisen ja eläimen välisen eronteon merkitystä. Esitelmässäni kerron väitöskirjani keskeisistä havainnoista ja kehittelen näitä ideoita edelleen.

Sosiologian varhaisvuosina eläimet olivat läsnä voimakkaammin kuin myöhemmässä sosiologian kaanonissa. Eläimet esiintyvät Durkheimin ja Westermarckin teksteissä monenlaisissa muodoissa,

niin yleistettynä "eläimenä" kuin eläimellisyytenä, lajeina ja myös eläinyksilöinä. Eläimillä on teksteissä monia käyttötarkoituksia, mutta keskeisin niistä on ihmisen ja samalla sosiaalisen ja sosiologian määrittely. Etenkin Durkheimin teksteissä eläinten poissulkeminen on osa prosessia, jossa sosiologia määritellään yhteiskunnan tutkimukseksi, joka puolestaan perustuu ainutlaatuiselle inhimilliselle sosiaalisuudelle. Westermarckin tekstien keskeinen piirre on puolestaan jatkumoiden korostaminen, myös ihmisen ja muiden eläinlajien välillä.

Sosiologian klassinen vaihe oli yhteiskunnallisten murrosten ja modernisaation aikakausi. Darwinin evoluutioteoria ja yleinen sekularisaatio horjuttivat ihmisten erityisasemaa. Ajatus ihmisestä erityisen luomisen tuloksena kyseenalaistettiin. Sosiologisen ihmis- ja eläinkäsityksen muotoutuminen oli osa tätä laajempaa ihmisen uudelleen määrittelyä. Sosiologian näkemys ihmisestä ja eläimistä ei ole kuitenkaan ollut yhtenäinen tai muuttumaton, kuten sosiologian kaanonista on voinut päätellä. Varhaisessa sosiologiassa ihmisen uudelleen määrittelyä tehtiin monin tavoin, joista osa poikkesi sosiologian kaanonissa myöhemmin käytetyistä. Sosiologiassa on pitänyt sisällään myös vähemmän ihmiskeskeisiä ajatusmalleja, joissa on tunnistettu ihmisen ja muiden eläinten väliset - myös moraaliset - jatkumot. Jos kuitenkin tarkastelemme sosiologian kaanonissa yhä vallitsevaa käsitystä ihmisestä, on kysyttävä, onko sosiologia varsinaisesti koskaan hyväksynyt ajatusta, että myös ihmiset ovat eläimiä.

Animal Participation, Consent & Empowerment within Technology Systems (Room 312) Panel chairs: Ilyena Hirskyj-Douglas & Heli Väättäjä

Animal Technology Systems: Empowerment through Animal-Driven Systems

Author: Ilyena Hirskyj-Douglas

Animals have been using technology for some time: from apes using lexigrams to dolphins using touch screens. Yet the way systems are traditionally developed and built for animals is typically focused around the human needs. Quite often, the design and considerations of the technology are not focused around the animals' requirements. With the introduction of Animal-Computer Interaction (ACI) as a field, how we look at an animal's interactions with technologies has changed.

Recently researchers have pondered upon ethical issues about an animal's ability to consent, and tackle questions around what it means for an animal to be a participant within our systems and studies.

In this work, we aim to both introduce the concept of consent and what it means to be a participant through the narration of the building of a computer system for dogs coined DoggyVision.

This talk covers the theoretical concepts around a dog's ability to interact and consent towards using devices grounded against real examples of implementing these notions. We aim to question and provoke thought about the interaction between animals and machines reflecting through current practice.

Dog-Computer Interaction

Author: Esa Vikberg

I would like to give a talk about computer systems designed to be used by dogs. These systems span from ones designed for working dogs to assist humans, to ones designed for dogs' own enjoyment.

Some of the systems can be used together with humans. Others are used by dogs alone, giving the dogs full control on whether to interact with them.

Many of the systems have been designed using participatory design principles, where the intended users', dogs', preferences have been considered. Furthermore, in many cases the users have been given a chance to withdraw their participation from the design process in accordance to Animal-Computer Interaction principles.

Kriittisen eläintutkimuksen haaste (Sali 309)

Työryhmän vetäjät: Salla Tuomivaara & Saara Kupsala

Nisäkkäänä tietämisen rajoituksista ja mahdollisuuksista

Elli Lehikoinen,

tohtorikoulutettava, kotimainen kirjallisuus, TY

elli.s.lehikoinen@utu.fi

Keskusteluissa toislaajisten eläinten oikeuksista ja mahdollisuuksista toimijuuteen sekä vaikuttamistyössä toislaajisten eläinten käsittämisessä yksilöllisinä subjekteina vedotaan usein

tutkimustietoon kognitiivisista kyvyistä ja lajityypillisestä käytöksestä. Tiedontuotannon mekanismit säätelevät eri konteksteissa sitä, millainen tietäminen mielletään validisti argumentoiduksi, todelliseksi tiedoksi ja esimerkiksi tutkimustulokset ovat tapa osallistua toislajisten eläinten oikeuksien ja erityisesti eläintuotannon ympärillä käytyyn keskusteluun, sillä niiden tuottama tieto käsitetään yleensä totuudenmukaiseksi ja perustelluksi. Rationaalista (ihmisyksilö)subjektiutta korostava perinne nostaa tietämisen hierarkioissa hyväksytyiksi argumenteiksi usein mittaamalla ja laskemalla järjestetyt tavat käsittää todellisuutta. Tällaisin argumentein voidaan esimerkiksi todistaa, että sialla tai lehmällä on tuotantoeläimenä riittävän hyvät oltavat. Pohdin esitelmässäni, voisiko – ja miten – kaunokirjallisuudessa esitettyjen argumenttien vakavasti ottaminen olla eräs väylä mahdollistaa eläintuotannon uusiksi ajattelemista.

Onko ruumiillisesta samastumisesta kumpuava käsitys toisen raskaana olevan nisäkkään kärsimyksestä validi argumentti eläintuotannon epäeettisyydestä? Tai miksi se ei olisi? Voiko kokemusperäinen kuvittelu olla uskottavaa poliittista argumentaatiota, tai miksi se ei olisi? Miten käsityksemme politiikasta tulisi muuttua, jotta ruumiilliset kokemukset voitaisiin ottaa vakavasti esimerkiksi eläintuotantoa koskevia päätöksiä tehtäessä? Lähestyn näitä kysymyksiä erityisesti Anu Silfverbergin tuotantoon kytkeytyen, lukemalla novelleja ja esseitä teoksissa *He eivät olleet eläimiä* (2011) sekä *Äitikortti – kirjoituksia lisääntymisestä* (2013). Teksteissä kommentoidaan eläintuotantoa, ihmisten käsityksiä ihmisten ja muiden nisäkkäiden eroista sekä otetaan kantaa eläintuotantoon epäeettisenä toimintana. Silfverbergin tuotannossa kysymys toislajisista eläimistä ja eläintuotannosta kytkeytyy taloudellisiin toimijoihin, sukupuolittuneeseen valtaan ja poliittisiin ratkaisuihin, sekä yhtä lailla ruumiilliseen, kokemusperäiseen tietoon ja toisen tilanteen kuvittelun aiheuttamaan ahdistukseen.

Kysyn, millainen tieto voidaan hyväksyä perustelemaan erityisesti tuotantoeläiminä elävien nisäkkäiden aseman parantamista tai eläintuotannon alasajoon tähtääviä ajatuksia ja millaisia mahdollisuuksia eläintuotannosta tietämiseen on kirjallisuuden fiktiivisillä, eläintuotantoa käsittelevillä kuvauksilla.

Lapsi, eläin ja ruoka – lastenkirjan muuttuvat valtasuhteet juhlan heterotopiassa

Marianna Koljonen

Ei-ihmiseläimen kuolema ja juhla kytkeytyvät lastenkirjallisuudessa tiukasti toisiinsa. Vaikka suurin osa lastenkirjallisuudesta on kirjoitettu niukkuuden aikakaudella, lastenkirjoissa juhla muodostuu

ylenpalttisesta ruoasta, etenkin lihatuotteista ja sokerileivonnaisista, jotka ovat todellisuudessa olleet harvojen herkkuja. Teurastustapahtuma itsessään saattoi olla juhlan aihe (Malcolmson & Mastoris, 1998).

Varhainen lastenkirja oli perusolemukseltaan eläineettinen, mutta se ei problematisoinut eläinten syömistä. Päinvastoin se pyrki vahvistamaan antroposentristä arvojärjestystä, jossa aikuinen sijoittuu lapsen ja lapsi eläimen yläpuolelle. Tämä arvojärjestys koskee myös lasten ruokailutottumusten valtasuhteita: aikuiset päättävät, mitä, milloin ja kuinka paljon lapset syövät ja kasvattavat lapset samalla ”ihmisten tavoille” (vrt. Carrington & Harding, 2014 ja Daniel, 2008). Lapset puolestaan syövät eläimiä ja eläinlapsia sortavia eritteitä ja asettuvat siten muiden eläinten yläpuolelle - ihmisiksi.

Lihan syöminen arkipäiväistyi 1900-luvulla elintason nousun myötä. Lastenkirjallisuus kuvasi edelleen lihan tekevän tavallisestakin ruokahetkestä juhlaa, sillä vain liha on aidosti herkullista ja tyydyttävää ruokaa. Ekofeministisen mediatutkimuksen mukaan tällainen mielikuva on keskeinen lihan kulttuurisessa representaatioissa (esim. Wright, 2015). Samalla ne eläimet, joista ruoka on valmistettu, piilotettiin yhä lujemmin.

Tältä osin lastenkirjallisuudessa on nähdäkseni tapahtumassa paradigman muutos, jossa varhaisen lastenkirjallisuuden valta-asetelmat kumoutuvat. Länsimaisen eläinoikeusliikkeen murtautuminen lastenkirjaan alkoi 1970-luvulla nimenomaan teoksista, joissa kuvataan ikonista juhlapäivää ja sen eläinperäistä, rituaaliksi muotoutunutta ruokaa, useimmiten sika tai kalkkunaa, joka välttyy teurastukselta.

Teoksissa joko lapsi tai paistiksi tarkoitettu eläin itse pelastaa henkensä, jolloin toimijuuden hierarkiassa huonosti sijoittuneesta olennot tuleekin aktiivinen toimija. Samalla ihmislapsi tai eläin kohoaa opettamaan empatiaa ja inhimillisyyttä ihmisyyhteisölle.

Juhla on edelleen lastenkirjallisuudessa suosittu trooppi, rituaali ja tila, Michel Foucault'n määritelmän mukaan hetkellinen heterotopia. Veganismia esittelevissä lastenkirjoissa se on erityisen vaalittu motiivi, jolla pyritään osoittamaan, että vegaanisestikin voi mässäillä.

Esitelmässäni käsittelen kriittisen eläintutkimuksen lähtökohdista käsin lapsiin, eläimiin ja ruokaan liittyviä valtasuhteita lastenkirjallisuuden esimerkkien avulla. Nostan esiin varhaisen lastenkirjallisuuden teoksia, 1900-luvun murrosta enteilyttä Astrid Lindgrenin tuotantoa sekä eläinoikeusmyönteisiä juhlaruoka- ja veganisoivia kirjoja. Foucault'n heterotoopin käsite syventää

ymmärrystä juhlasta ja syömisestä tilana, jossa ovat läsnä menneet, nykyiset ja tulevat tavat suhtautua muunlaisiin eläimiin.

Esitelmä pohjautuu tulossa olevaan artikkeliini yleistajuisesti tulevaisuuden eläinsuhteita visioivassa tietokirjassa (2019) sekä ihmisyyttä ja ihmisen lisääntymistä kotimaisessa nykykirjallisuudessa käsittelevään väitöstutkimukseeni Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuuden oppiaineessa.

ELÄINKYSYMYKS POLIITTISEN RASISMIN PELINAPPULANA

Tiina Ollila

tiina.m.ollila@student.jyu.fi

suomen kielen maisteriopiskelija, Jyväskylän yliopisto

Vuonna 2016 teurastamiseen liittyvä uutisointi keskittyi halal-teurastamon mahdolliseen perustamiseen. Halal-teurastaminen oli puheenaiheena uutisissa, blogeissa ja eduskunnassa. Siihen liittyen tehtiin kirjallinen kysymys, vastaus sekä lakialoite eläinsuojelulain 33 b §:n muuttamisesta. Aloitteen takana oli perussuomalaisia edustajia ja kaksi keskustan edustajaa. Aiheen saama mediahuomio on näkynyt myös eläinsuojelujärjestöissä. Uskonnollisista teurastuksista on kysytty esimerkiksi Animalialta paljon, vaikka niiden osuus teurastuksista on Suomessa hyvin pieni.

Tutkin pro gradussani 19 juttua, jossa käsitellään erityisesti halal-teurastamista tai -lihaa Suomessa. Tekstilajit ovat uutinen, kirjallinen kysymys ja vastaus, täysistuntopöytäkirja, lakialoite, tiedote ja poliittisten henkilöiden kirjoittama blogiteksti. Tarkastelin, millainen kuva halal-teurastamisesta syntyy juttujen perusteella. Tutkimusotteeni on lingvistinen kriittinen diskurssintutkimus, mikä tarkoittaa kielentutkimusta ja valtaan liittyvien seikkojen huomiointia.

Halal-teurastamisen kuvauksia käytetään suomalaisen teurastamisen paremmuuden korostamiseen ja yhtenä maahanmuuttoa vastustavana argumenttina. Tutkin pronomien käyttöä ja osoitan, että niitä käytetään ihmisryhmien kategorisoinnissa ja vastakkainasettelussa. Affektiivinen ja arvottava kielenkäyttö toimii poliittisissa teksteissä stereotyyppittelyn ja liioittelun välineenä. Kansanedustajat rakentavat puheenvuoroissaan ei-suomalaisista ja muiden kuin kristinuskon edustajista stereotyyppistä kuvaa barbaarisesta, rikostilastoissa loistavasta ja lukutaidottomasta joukosta, joka kiduttaa eläimiä. Vastakohtaksi tälle kuvalle suomalaisista rakennetaan kuvaa sivistyneinä ja

huolestuneina kuluttajina, jotka käyttävät eettisesti tuotettua lihaa ja pitävät huolta yhteisestä hyvinvointivalttiosta.

Aineiston poliittiset tekstit luovat uhkakuvia, yleistävät, liioittelevat ja käyttävät joitakin yksittäisiä tapauksia yleistyksien pohjana. Puhetavat ja sanavalinnat toimivat merkittävässä osassa rasismien rakentumisessa. Massamedia on nykyään pääasiallinen "etnisen" tiedon ja mielipiteen muodostamisen lähde yhteiskunnassa. Stereotyyppit ja ennakkoluulot leviävät nopeasti. Jyrkkä vastakkainasettelu on tyypillistä etnisten identiteettien rakentumisessa, mikä on haitallista ja ruokii nationalismia ja rasismia. Yksinkertaistava luokittelu on avaintekijä symbolisessa väkivallassa. Se, millaiseksi miellämme islaminuskoiset ja halal-lihaa toivovat ihmiset, on paljolti representaation politiikkaa. Stereotyyppit rakentavat toistuvina representaatioina myyttisiä käsityksiä eri ihmisryhmistä.

Halal-lihaa vastustavien argumentointi on hataralla pohjalla: diskurssiin osallistuvat vaativat halal-lihan kriminalisointia, mutta sallivat turkistarhauksen, koe-eläinten käytön ja tavanomaisen teurastamisen tainnutusongelmineen. Eläinten massatuotannon ja koe-eläinten käytön hyväksyminen kertovat epäjohdonmukaisesta suhtautumisesta eläinrääkkäykseen.

Eläinten jälkeinen biotalous - muuttaako soluviljelty ruoka ihmisten ja tuotantoeläinten suhteita?

Toni Ryynänen, vanhempi tutkija, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti,
toni.ryynanen@helsinki.fi

Kotieläintuotanto on yksi suurimmista ympäristön kuormittajista: vaikutukset ilmastoon, vesistöjen rehevöitymiseen, maankäytön muutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen ovat merkittäviä. Runsaasti eläinperäisiä tuotteita sisältävät ruokavaliot altistavat sairauksille ja kotieläintuotanto lisää ihmiseen tarttuvien eläinperäisten tautiepidemioiden riskiä. Lisäksi tulevaisuuden ruokatrendit ja tuotannon eettiset ongelmat ennakoivat muutosta. Tilanne on ristiriitainen, sillä toistaiseksi lihan kulutus kasvaa globaalisti ja siihen liitetään edelleen neljä "N:ää" (Necessary, Natural, Normal, Nice), mutta samalla on syntynyt tarve korvata eläinperäisiä raaka-aineita muilla vaihtoehdoilla.

On esitetty, että kotieläintuotantoon liittyvät haasteet voidaan ratkaista osittain tai jopa kokonaan siirtymällä ”eläinten jälkeiseen biotalouteen” (post animal bioeconomy). Käsite määritellään bioteknologiaan perustuvaksi uudeksi talouden muodoksi, jonka avulla voidaan tuottaa eläintuotteita ilman eläimiä. Kansainvälisissä keskusteluissa termiin viitataan solumaatalouden ja erityisesti viljellyn lihan yhteydessä, mutta sitä käsitellään vain muutamissa akateemisissa tutkimuksissa.

Yksi eläinten jälkeisen biotalouden kattokäsitteen alle sijoittuvista tutkimusaloista on solumaatalous (cellular agriculture), jolla tarkoitetaan soluviljelyyn perustuvien teknologioiden hyödyntämistä kasvi- ja eläinperäisten ruokaraaka-aineiden ja materiaalien tuottamisessa ilman isäntäorganismeja. Solumaatalouden ratkaisulla voidaan tuottaa niin soluviljeltyjä tuotteita (cellular products), kuten keino- eli viljeltyä lihaa kuin solujen tekemiä tuotteita (acellular products), kuten mikrobien avulla tuotettuja maidon tai kananmunan valkuaisen proteiineja. Solumaatalouden yhteiskunnallinen tutkimus tarkastelee mm. ympäristövaikutuksia, tuotantoteknologiaa, eettisiä kysymyksiä, medianäkyvyyttä ja kuluttajiin liittyviä teemoja. Ihmisten tuotantoeläinsuhteet ja tuotantoeläinten asema osana tulevaisuuden globaaleja ruokajärjestelmiä ovat niukemmin tutkittuja teemoja.

Keskeisessä asemassa eläinten jälkeisen biotalouden toteutumisessa ovat yhteiskunnalliset teemat, taloudellisten kytkösten tarkastelu ja uskottava tulevaisuuden visiointi: eläinten jälkeiseen biotalouteen liittyvät uudet teknologiat mahdollisuuksineen synnyttävät tulevaisuuden ruokajärjestelmän, jossa tuotantoeläinten nykymuotoinen hyödyntäminen ihmislajin ylläpidon kannalta vähenee. Siirtyminen eläinten jälkeiseen biotalouteen synnyttää toistaiseksi tuntemattomia mahdollisuuksia ja jännitteitä sekä mahdollisesti maailman, jossa ihmisten ja eläinten suhteet muokkaantuvat tasapuolisemmiksi.

Eläinten jälkeisen biotalouden tarkastelu hyötyy poikkitieteellisestä tutkimusotteesta, jossa lähtökohtana on ihmisten ja tuotantoeläinten muuttuvat suhteet. Kokonaiskuvan hahmottaminen voisi lähteä liikkeelle yhteiskunnallisten merkitysten kartoittamisesta sekä solumaatalouden teknologioiden ja ympäristövaikutusten analysoimisesta. Eläinten jälkeisen biotalouden menestyminen perustuu siihen, kuinka uusi talouden muoto onnistuu jäsentämään uudelleen yksilöiden, ryhmien ja organisaatioiden käsityksiä tuotantoeläimistä sekä rakentamaan uskottavan vaihtoehdon nykyisille ruokajärjestelmille.

Lyhennelmä perustuu vuonna 2019 alkavaan 4-vuotiseen tutkimushankkeeseen “Viljelty liha eläinten jälkeisessä biotaloudessa – ihmisten ja tuotantoeläinten muuttuvat suhteet”, jota rahoittaa Koneen säätiö.

Setting the agenda for human animal studies of work, business and organization
(Room 312) Panel chairs: Linda Tallberg & Lindsay Hamilton

Reindeer Labour, Ethics and Critical Theory

Dr. José-Carlos García-Rosell

Multidimensional Tourism Institute (MTI), Faculty of Social Sciences, University of Lapland,
Rovaniemi, Finland.

E-Mail: jgarcia@ulapland.fi

Professor Philip Hancock

Essex Business School, University of Essex,

Wivenhoe Park, Colchester, CO4 3SQ, UK.

E-Mail: phancock@essex.ac.uk

Abstract

In this paper, we aim to contribute to the development of the ‘diverse and morally challenging issues’ associated not only with the question of animal rights and ethics per se., but also with the interrelationship between non-human and human animals as objects of workplace management and exploitation. In doing so, we argue that the critical evaluation of our relationships with non-human animals in the workplace is necessary for questioning both our ethical responsibilities to those non-human creatures we work with and our commonsensical understanding of our ethical accountability for each other. In order to achieve this, we consider the relationship between animals and business ethics through the work of the German philosopher and social critic Theodor Adorno, along with others associated with the first generation of thinkers attached to what is commonly known as the Frankfurt School of Critical Theory. To illustrate the dialectical interface between the exploitation and domination of both non-human and human animals, we draw on research into what is a somewhat novel, yet instructive working environment; namely Christmas tourism in Finnish Lapland, and the labour of those reindeer, and associated human workers who help create memorable experiences for

visiting tourists. In particular, this research sheds light upon tourism as a global industry based on the work of low-paid, young female workers, and a wide variety of animal species.

Through this paper, we want to show that the ethical treatment of animals at work requires us to question the structures of economic activity including its implication for both human and non-human workers. Our treatment of animals as organizational and workplace resources can indeed become the yardstick by which we also adjudged the treatment of human working animals. It is only by embracing our commonalities within the natural world that the ethical treatment of animals at work might truly be achievable.

Including Animals in Our Communities: Crafting stories on female responsibility

Dr Tricia Cleland Silva

Hanken School of Economics

Department of Management and Organization, Finland

Email: tricia.cleland.silva@hanken.fi

In this methods' paper, I explore the use of group activities with women related to femininity and lifestyle to engage and provoke narratives on how we construct our female identities and our co-existence with nature and animals. I engage with subjective identities of women and animals and how these identities are constructed through discourses, symbolism, and activity. In particular, I use 'identity work' (Brown 2015) and the method Collaborative Story Craft (Cleland Silva & Fonseca Silva, 2019) to mediate stories, validate, and construct a common metaphor that resonances with the subjects, including animals as part of an immediate and extended community.

As Brown (2015) describes, 'identities arise in a continuing dialectic of structure and agency and are most reasonably described as 'improvised' or 'crafted' through identity work processes that are sometimes calculative and pragmatic, often emotionally charged, and generally social'.

The argument of this method is that by engaging in a group activity, which is facilitated by the method of Collaborative Story Craft, subjective positions of the women can co-create a sense of responsibility, where animal's welfare is acknowledged and prioritized.

To relate stories around female subjectivities, animals, and our environment, I use the Ecofeminist framing. Ecofeminism is an interdisciplinary critical theory that has been applied to uncover knowledge hidden in paternalistic, hegemonic discourses.

As a critical approach, it aims to unmask domination through cultural criticism and ideological critique (Deetz, 1996). This relates to studying the “other” which looks at those historically dominated or without a voice in science. Animals, women and emotions are a prime example of such issues.

Keywords: ecofeminism; collaborative story craft; identity work; animals in organizations

Tricia Cleland Silva has a PhD in Management and Organization and a Master’s degree in Health Care Management and Leadership. She works as a University Lecturer and Postdoctoral Researcher at Hanken School of Economics. Tricia has recently published her PhD thesis through Routledge called ‘Transnational Management and Globalized Workers: Nurses Beyond Human Resources’ and her research interests include gender, diversity and inclusion, health care workforces, storytelling and social sustainability. Tricia also runs her own consultancy, Metaphora International, which focuses on crafting stories.

Ludic management of organizations through (real and toyified) totem animals

Katriina Heljakka, University of Turku

Kristiina Borg, Turku School of Economics

It has been argued that the beginning of the 21st century is undergoing a ludic turn (Sutton- Smith, 1997). The ludification of culture (Raessens, 2006) entails that the *Zeitgeist* is becoming more playfully oriented. The ludification of culture entails a growing interest in games, toys, and playful social interaction during work and leisure time.

Playfulness as a mental predisposition towards different areas of culture extends beyond human actors. Today, animals are increasingly considered to have agency in interactions even in the workplace. For example, a multitude of representations of different animals are being used in external and internal communication of companies as symbols and totemic entities.

In order to seek out answers how totemic animals are being used in the context of contemporary organizations, we turned to two Finnish IT companies to study their uses of animals. The first of our case studies represents an organization which employs the fantastic, and ‘toyified’ symbol

of the rubber duck as their totem. In the second case study, the organization uses the ‘cutified’ manatee as a totem animal both as a part of internal and external communication.

Through visually-oriented ethnographic methods, we aimed to find out in which ways the two case organizations use animals as a part of their organizational culture. By using observation and interviews in combination with photographic materials, our study revealed the centrality of 1) representations of the totem animal, and 2) the connections to a real animal in the cultures and environments of the two case organizations.

The findings of our study demonstrate the key role of animals as totems, which are used in playful communication through both cutified and toyified symbols and artefacts-even as real animals. Simultaneously, the animals as totems, are used and celebrated both as a ludic (playful, and non-instrumental) and strategic (serious, and instrumental) tool for management within the companies.

Keywords: Ludic Management, Ludification, Organizational culture, Totem animal, Visual communication

Nature strikes back – power dissolution at an animal shelter

Dr Linda Tallberg

Hanken School of Economics

Department of Management and Organization, Finland

Email: linda.tallberg@hanken.fi

Animal shelter employees are considered “dirty workers” in organizational literature as they face physical, social and moral taint when working with the unwanted and, often, traumatised non-human animals in their care. These workers engage in a variety of normalising tactics to buffer from the emotionality of their worktasks and recalibrate taint in a context where non-human animals are surprisingly depersonalised. As such, these work- places are highly emotive as individuals are constantly renegotiating and sensemaking the emotional labour of their work.

This paper examines the aspect of power in animal shelter management with respect to three main stakeholders; employees, non-human animals and management. It focuses on the critical event of a natural disaster, which is beyond managerial control, to explore how the tightly managed pet

“processing-plant” allowed for the realization of employee intrinsic values during chaos. The paper is based on 20 semi-structured interviews from before and after the environmental disaster along with 10 months of participant-observational diary entries at one of the largest animal shelters in Australia.

The findings are twofold. Firstly, there is an internal emotional conflict of employees who self-select to work in the low status context as they are the ones forced to euthanise on a daily basis healthy non-human animals due to limited organisational resources. Secondly, there is external organisational tension between power and emotion as employees are devalued as “McJob”-workers alongside the stigmatised animals. In this way, this paper extends the “caring-killing paradox” at work by introducing the concept of emotional moral dirt and proposes that this is a product of profit-based managerialism in a value-driven organisation. It also suggests that the organisational culture and leadership in the not-for-profit maintains the societal problem of pet overpopulation rather than focusing on a solution.

Key words: Animal shelters, emotion, power, dirty work, natural disasters.